

EMÄSALOLEHTI

Vuodenvaihteessa Malin Jalkasesta tuli kyläkauppias.

Paluu juurille kyläkauppiaana

Vuodenvaihteessa Malin Jalkanen (Janhonen) otti kyläkaupan vastuulleen. Juuret paikkakunnalla ja vahva visio yhteisöllisyydestä ohjaavat häntä kehittämään kauppaa maltillisesti – palvelu ja yhdessäolo keskiössä.

Malinille tehtävä on enemmän kuin yrittäjyyttä – se on paluu paikkaan, joka on muovannut häntä.

– Minulla on vahva side tänne. Olen kasvanut täällä ja viettänyt paljon aikaa saarella, hän kertoo.

Malin on syntynyt Helsingissä, mutta vietti alusta asti kesät Kallusissa Emäsälössä. Perhe muutti pysyvästi kesäpaikalle Malinin ollessa kuusivuotias. Hän asui vanhempiensa **Carl-Gustavin ja Tea Janhosen** luona täysi-ikäisyyteen asti. Nyt hän on palannut lapsuudenkotiinsa tavoitteenaan sekä säilyttää että uudistaa. Vakiintuneen kaupan haltuunotto on

tarkoittanut intensiivistä alkua.

Keittiö on remontoitu ja kauppaan on tullut asiakas-wc. Kahvila on laajentunut ja sijoittuu nyt keskeisesti myymälän keskelle, omalla tiskillään ja yhteydellä keittiöön.

– Paljon on opeteltavaa. Samalla on ollut hienoa kohdata asiakkaita ja kuulla, mitä he arvostavat. Kyläkauppa on säilynyt luontevana kohtaamispaikkana. Monille se ei ole pelkkä ostospaikka, vaan myös arjen kohtaamisten näyttämö.

Lounasta ja saaristolaisleipää

Yksi jo onnistuneeksi osoittautunut uudistus on vuoden alussa käyttöön otettu keittolounas.

– Se on ollut todella suosittu, mikä on ilahduttavaa.

Kesällä lounastarjontaa kehitetään edelleen. Lounasta tarjoillaan säännöllisesti tiistaisin ja torstaisin, ja asiakkaita kannustetaan esittämään toiveitaan.

Terassi on avoinna ja leikkimökki kunnostettu.

– On tärkeää kuunnella, mitä ihmiset haluavat.

Uutta on myös tuore saaristolaisleipä, jota leivotaan paikan päällä.

– On hienoa voida tarjota jotain itse tehtyä, se kuuluu asiaan.

Tulevaa kautta varten keskiössä ovat selkeät rutiinit ja viihtyisä kokonaisuus – ilman liian nopeaa kasvua.

– Ensimmäinen vuosi on pitkälti oppimista. Mikä toimii, mitä kysytään – ja miten saa kaiken sujumaan.

Taustansa ja paikallisen sitoutumisensa myötä Malin Jalkanen toivoo kyläkaupan säilyvän itsestään selvänä paikkana niin asukkaille kuin vierailijoille.

– Tämä on paikka, johon kuulutaan. Haluan, että se tuntuu myös kaupassa.

TEKSTI & KUVA: JOSEFINE JANHONEN

Vuoden emäsalolainen 2025 Irina Hoyer-Viitala:

Elämä on sitä varten, että opitaan ja koetaan

Irina Hoyer-Viitala on valittu Vuoden Emäsalolaiseksi. Hän jättää kyläkauppiaan työnsä, muttei saarta, jonka hän sanoo opettaneen hänelle enemmän ihmisen hyvydestä kuin mikään muu paikka.

Kun Irina Hoyer-Viitala puhuu Emäsalosta, hän pysähtyy usein.

– Ihmiset ja se sisältö, jota tämä työ on tuonut, ovat se, mitä tulen kaipaamaan eniten. Tästä on tullut kuin suuri perhe, hän sanoo. Victoria, Merja, Brenda ja kaikki asiakkaat – toinen toistaan ihanampia.

Vuodet kauppiaina hän kuvaa elämänsä odottamattomaksi lahjaksi. Hän on vaihtanut alaa monta kertaa, ”sillä elämä on tarkoitettu oppimiseen ja kokemiseen”, mutta kaupan työ yllätti hänet silti.

– Työ on niin vaihtelevaa. Se on niin hauskaa, ettei minua meinaa saada täältä illalla pois.

Muutos, joka ei koskaan pelottanut

Maailmassa, jossa moni arkailee uutta, löysi Irina päinvastoin rohkeutta.

– En ole koskaan pelännyt täällä. Tämä on niin inhimillinen paikka. Tehdään se, mitä osataan, ja loput opitaan. Ihmiset ovat avoimia ja ihanan ymmärtäviäisiä.

Yksi uran vaikeimmista hetkistä tuli jo varhain: koko kaupan kassa varastettiin.

– Minä, joka aina uskon ihmisistä hyvää, menetin hetkeksi uskoni. Tuntui kuin pohja olisi pudonnut. Mutta kyläläiset keräsivät rahaa ja pelastivat toiminnan.

– Se oli uskomattoman kaunista. Heidän ansiostaan sain takaisin uskoni ihmisen hyvyteen.

Pyöreän pöydän taika

Irian lempipaikka on kahvinurkkauksen pyöreän pöydän äärellä.

– Olen todistanut siellä mitä kiehtovimpia keskusteluja. Pyöreän pöydän ääressä kaikki ovat tasavertaisia. Ei koskaan tiedä, kuka tulee ovesta sisään ja saa keskustelun kääntymään uuteen suuntaan.

Vuodenvaihteen jälkeen hän istunee siellä itse tuntikausia keskustelemassa – ensimmäistä kertaa ilman kiirettä.

– Malin (Jalkanen) saa kai hätistellä minut pois sitten, Irina nauraa.

Nuten ennustus toteutuu: odottamaton rakkaus astuu ovesta sisään

Ja eräänä päivänä **Teuvo** ilmestyy Kyläkauppaan. He istahtavat alas, aloittavat keskustelun, joka nopeasti syvenee käsittelemään elämän tarkoitusta – ja yhtäkkiä he ovat pari.

Irina oli luvannut itselleen miehettömän elämän kahdenkymmenen yksin vietetyn vuoden jälkeen.

– Olen pärjännyt mainiosti. Hakkaan omat puuni ja korjaan talon itse. Mihin minä miestä tarvitsisin?

Mutta vanha ystävä, **Nutte (Roger Öhman)**, oli nähnyt jotain, mitä Irina ei vielä tajunnut. ”Älä kuvittele, että voit välttyä siltä. Kyllä elämäsi vielä ilmestyy mies, joka vie sinulta jalat alta.”

Teuvo, joka oli menettänyt vaimonsa pitkän ja onnellisen avioliiton jälkeen, ei hänkään ollut suunnitellut uutta suhdetta. Mutta pyöreän pöydän ääressä heillä ei ollut valinnanvaraa.

– Se vain sanoi poks ja me olimme pari, Irina kertoo ja loistaa tavallista enemmän – niin kuin vastarakastuneet loistavat.

Malin Jalkanen, Victoria Wahrman ja Irina Hoyer-Viitala marraskuussa 2025.

TEKSTI&KUVA: JOSEFINE JANHONEN

Kansakoulunopettaja Runa Stjernberg menehtyi 5. lokakuuta 2025 88 vuoden iässä. Hän syntyi Porvoon maalaiskunnan Mustijoella, missä hänen isänsä toimi kansakoulunopettajana. Käytyään koulunsa Porvoossa hän aloitti 1950-luvun lopulla opinnot Tammisaaren opettajaseminaarissa. Siellä hän tapasi Emäsalon Lisusin kylästä kotoisin olleen Claes-Eric Stjernbergin, joka opiskeli metsänhoitoalalla. He avioituivat vuonna 1958 ja asettuivat asumaan Claes-Ericin kotitalalle.

Varlahteen.

Runa aloitti opettajanuransa vuonna 1960 Bengtsbyn alakansakoulussa, missä hän seurasi pitkäaikaista opettajaa Helmi Kullströmiä. Hän työskenteli opettajana ja koulunjohtajana vuoteen 1971 saakka, jolloin Bengtsbyn koulu lakkautettiin. Tämän jälkeen hän jatkoi Mustijoen koulussa aina eläköitymiseensä asti.

Runa jäi leskeksi varhain, kun Claes-Eric menehtyi jo vuonna 1979. Perheeseen kuului tuolloin kaksi tytärtä, Maria ja Johanna.

Runa Stjernberg osallistui aktiivisesti yhteiskunnalliseen toimintaan. Hän toimi yhden kauden kunnanvaltuuston jäsenenä ja oli mukana Porvoon tuomiokirkkoseurakunnan toiminnassa. Lisäksi hän vaikutti Emäsalon kappelin toiminnassa ja toimi useiden vuosien ajan kappelisäätiön puheenjohtajana. Porvoon Rebekka-loosissa hän oli aktiivinen vuodesta 1977 lähtien ja toimi myös jonkin aikaa sen suurmestarina eli puheenjohtajana.

Juhannussalko oli Runan aloite

Emsalö Allmogeföreningissä Runa Stjernberg oli pitkään keskeinen vaikuttaja, erityisesti ohjelma- ja numeroiden – kuten sketsien ja charadien (arvoitusleikkien) – harjoittamisessa yhdistyksen juhlien varten. Hän toimi yhdistyksen puheenjohtajana 12 vuoden ajan ja teki vuonna 1975 aloitteen juhannussalon pystyttämistä yhdistystalossa Midgårdin pihaan. Tapahtumasta muodostui perinne, joka on jatkunut keskeytyksellä yli puolen vuosisadan ajan ja kerää vuosittain runsaasti yleisöä.

Sosiaalisen luonteensa ansiosta Runalla oli laaja ystäväpiiri niin lähellä kuin kaukanakin, ja hän piti yhteyttä heihin aktiivisesti. Hän oli esimerkiksi säännöllisesti yhteydessä sotalapsiperheeseensä Ruotsissa aina kuolemaansa saakka. Lisäksi hänellä oli kyky solmia uusia ystävyys-suhteita vielä myöhemmällä iällä. BR

Koulun alku sota-aikana Emäsalossa

Kun Karl-Erik Hamström aloitti koulun syksyllä 1943, maailma oli tulella. Seitsemänvuotiaan pojan elämä jatkui silti pitkälti ennallaan – paitsi että isä oli poissa, rintamalla.

Kuva: Karl-Erik Hamström

Matka Kattslättistä Bengtsbyn kouluun oli pitkä, peräti kuusi kilometriä metsän halki, ja hän kulki sen yksin.

– Aamuisin oli pimeää, mutta siitä huolimatta matka ei tuntunut pitkältä, Karl-Erik sanoo olkapäitään kohauttaen.

Hänellä oli mukanaan myrskylyhty, mutta sen valo ei saanut näkyä yläilmoihin. Siksi äiti oli tehnyt lyhdyn ympärille pahvisuojan, jotta mahdolliset venäläiset pommikoneet eivät näkisi valokeilaa ylhäältä. Ratkaisu teki kulkemisesta kuitenkin hankalampaa.

– Minulla oli lyhyet kädet, joten lyhdyn kantaminen oli melko epämurkavaa, hän muistelee.

Ensimmäisellä luokalla oppilaita oli vain kolme: **Asta Orrman**, **Ingegerd Nyholm** ja Karl-Erik itse. Hän muistaa koulun ja ystävällisen opettajansa **Helmi Kullströmin** lämmöllä. Luokahuone on jäänyt vahvasti mieleen.

– Minun paikkani oli siinä, missä kahvila nykyään on, lähellä tiskiä.

Kaksi vuotta myöhemmin, vuonna 1945, ryhmään liittyi uusi oppilas Porkkalan evakkojen myötä.

– Silloin tuli **Olle Westerlund**, ja meistä tuli parhaat ystävät.

He tapasivat uudelleen vasta paljon myöhemmin elämässä, kun Olle Westerlund asui Örebrossa. He ehdivät nähdä vielä viimeisen kerran vuonna 2012.

– Hän kävi kerran meillä täällä Norrköpingissä, ja oli todella mukavaa tavata vielä vanhemmalla iällä. JJ

Saarella halutaan asua ympäri vuoden

Kiinnostus vakituiseen asumiseen Emäsalossa kasvaa. Kehitystä hidastaa kuitenkin vanhentunut yleiskaava. Monille, kuten Lasse Wikhholmille, kyse on mahdollisuudesta olla vakituisesti kirjoilla paikassa, jossa perhe jo viettää suuren osan vuodesta.

Lasse on asunut saarella ympäri vuoden jo kymmenen vuoden ajan. Hän on kuitenkin joutunut pitämään yöpymisasuntoa muualla, koska kiinteistö on luokiteltu vapaa-ajan asunnoksi.

– Tuntuu oudolta olla kirjoilla muualla, vaikka tämä on käytännössä meidän kotimme, Lasse sanoo. Järjestely maksaa, eikä jatkuva edestakainen matkustaminen esimerkiksi postin hakemisen vuoksi ole kovin ekologista.

Vuonna 2001 laadittu nykyinen kaava keskittää asumisen kyliin

Kun kaava tehtiin, olosuhteet olivat täysin toisenlaiset. Nyt tilanteeseen on tullut paljon muutoksia. Saarella on kunnallinen vesijohto, valokuituyhteydet ja etätyötä tekeviä asukkaita. Talot ovat paremmin eristettyjä ja niitä rakennetaan yleisesti suurempina sekä nykyisten standardien mukaisesti.

– Me, jotka muutamme maalle, emme halua asua yhtä tiiviisti kuin kaupungissa, vaan tarvitsemme tilaa, Lasse toteaa.

Rakennuspaikkoja olisi paljon tarjolla, mutta kiinnostus niitä kohtaan on vähäistä. Samaan aikaan moni haluaisi muuttaa saarelle pysyvästi, mikä on huomattavasti hankalampaa.

Lasse aikoo hakea poikkeuslupaa vapaa-ajan asunnon muuttamiseksi vakituiseksi asunnoksi.

– Eihän palveluiden pitäisi olla ongelma, koska kaupunki on jo varautunut siihen, että alueelle muuttaa satakunta perhettä. Siitä näkökulmasta ei pitäisi olla esteitä sille, että kolmisenkymmentä saarelaista muuttaisi mökeilleen pysyvästi.

Haluamme edistää saariston elinvoimaa ja kehitystä

– Meillä kaikilla on tavoitteena pitää saaristo elävänä, mutta silloin päätöksenteon pitää pystyä mukautumaan yleiseen kehitykseen. Muuten kehitys jää jälkeen, Lasse sanoo.

Useat asukkaat haluavat nyt käydä aktiivisempaa vuoropuhelua kaupungin päättäjien kanssa. Monien mielestä nykyinen sääntely ei enää vastaa todellisuutta. Talvella järjestettiin tapaaminen saarelaisten ja rakennusvalvonnan edustajien välillä. Asia ei edennyt, mutta keskustelu jatkuu.

– Meille kyse on siitä, että saisimme elää siellä, missä elämämme jo on, Lasse sanoo.

TEKSTI&KUVA: JOSEFINE JANHONEN

Varlaxuddenin viimeinen vakioasukas

Ruotsin Morassa asuva kansakoulunopettaja Paul Forsblom, eläkkeellä jo, on Varlaxuddenin kärjen viimeinen vakituinen asukas, joka on vielä elossa.

Paul syntyi vuonna 1933 **Emil** ja **Rauha Forsblomin** perheen toiseksi vanhimpana poikana. Hänen isänsä, Emil, taas oli Varlaxvikenin suulla Lillnordissa asuneen perheen seitsemästä sisaruksesta vanhin. Äiti Rauha, o.s. Pohjanvaara, oli kotoisin Lahden läheltä Hollolasta. Paulin lapsuudessa vanhemmat työskentelivät Nybergin suvun Ison Talon vuokraviljelijänä ja huvilanvartijoina Meriniemellä. 1940-luvun puolivälissä he ostivat torpan Vaarlahden kylän Lillvikenistä, ja asettuivat siihen asumaan.

Ennen Lillvikenin hankintaa perhe asui vuodesta 1945 loppukesään 1946 Emäsalon eteläkärjessä, Varlaxuddenilla. Alue oli ollut sotavuosina puolustusvoimien, ja myös saksalaisen sotaväen käytössä. Samalle paikalle rakennettiin 1960-luvun puolivälissä Emäsalon luotsiasema. Perhe vuokrasi melko hyvin rakennetun talon, jota kutsuttiin saksalaiseksi parakiksi. Sen lisäksi alueella oli samankokoinen ruokalarakennus, tallivaja ja varastorakennus. Muutoin sotavuosina sotilaat olivat majoittuneet pääasiassa teltoissa.

Niemellä asuessaan perheeseen kuuluivat vanhemmat ja kolme poikaa, mutta nuorin poika Olof oli tuolloin yhä sotalapsiperheensä luona Ruotsissa. Emil, Rauha sekä pojat **Rolf** ja **Paul** olivat siten ainoat, jotka ovat koskaan olleet kirjoilla saaren eteläkärjessä. Koska heistä kolme ensimmäistä ovat sittemmin kuolleet, Paul on ainoa, jota voidaan vielä kutsua alueen entiseksi asukkaaksi. Nuorimmat veljet **Hans** ja **Arne**, jotka syntyivät vuosina 1946 ja 1950, eivät koskaan niemen kärjessä asuneet.

Kansakoulunopettaja

Paul kävi kansakoulun Bengtsbyn koulussa ja sen jälkeen Porvoossa lyseon. Sitten hän kouluttautui kansakoulunopettajaksi Uudenkaarlepyyn seminaarissa. Opinnot Pohjanmaalla kestivät viisi vuotta, mutta kaikki kesät hän vietti kotikylässään. Ensimmäisen opettajanpaikkansa hän sai vuonna 1955 Härpen koulusta Pernajan Sarvisalossa.

Vuonna 1958 hän avioitui loviisalaisen **Marianne Heinen** kanssa. Yhdentoista Härpessä vietetyn vuoden jälkeen Paul sai vuonna 1966 opettajanviran Ruotsin Morasta, minne perhe muutti. Muutto Ruotsiin oli Paulin reaktio siihen, ettei hän saanut virkaa Bengtsbyn koulusta, sillä hänen tavoittelemansa virka lakkautettiin.

Vaikka saaren eteläkärjessä on eri aikoina oleskellut paljon ihmisiä – muun muassa venäläisiä sotilaita 1800-luvulta vuoteen 1917, suomalaisia ja saksalaisiakin sotilaita viime sotien aikana sekä myöhemmin luotseja ja kutterinkuljettajia – ainoastaan mainitut neljä Forsblomin perheen jäsentä on asunut siellä vakituisesti ja ollut siellä kirjoilla.

Kuva: BR

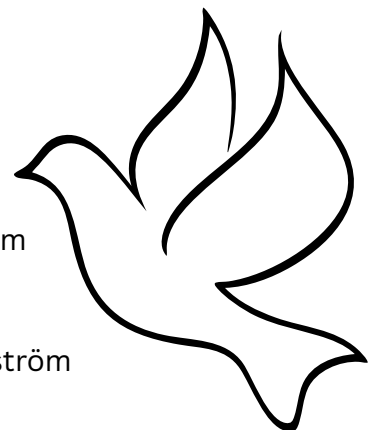
Myöhemmin osa viereisestä maa-alueesta on otettu virkistysalueeksi, joka on saanut nimekseen Varlaxudd. BR

Kesäillan valssi täyttää 10 vuotta

Kymmenen kesän ajan Jokiteatteri on viihdyttänyt saarelaisia Midgårdissa näyttelijöiden **Merja Larivaaran** ja **Kari-Pekka Toivosen** johdolla. Tänä vuonna esityksiä järjestetään 23.–25.6. sekä 29.6.–2.7. kello 19.00. Illan konsepti pysyy samana, mutta näyttelijät ovat ottaneet vinkkejä katsojilta ja illan kappaleet ovat uusia.

In memoriam

Pippe Floman
Ebba Jakobsson
Stig Jansson
Mona Juslin
Thomas Juslin
Lasse Mikander
Benita Sandström
Timo Sinerkari
Hannu Sipilä
Zacharias Sundström
Filip Öhman
Olle Öhman

Höyrylaivat toivat kesäasukkaat saaristoon

Höyrylaivaliikenne alkoi saaristossamme 1800-luvulla. Jo ennen vuosisadan vaihdetta, 1900-luvun alussa, säännöllisiä höyrylaivavuoroja liikennöi myös meidän vesillä.

Höyrylaivalaiturit olivat paikkoja, joihin kokoonnuttiin odottamaan vuorolaivan saapumista.

Höyrylaivaliikenne oli keskeinen tekijä, että Emäsalosta tuli suosittu kesäasutuksen kohde. Tämä kehitys alkoi jo 1900-luvun alussa. Siltä ajalta on Edesvikenin laiturin keltainen paviljonki, jossa on odotettu laivojen lisäksi bussia.

Höyrylaivaliikenne alkoi saaristossamme 1800-luvulla. Jo ennen vuosisadan vaihdetta, 1900-luvun alussa, säännöllisiä höyrylaivavuoroja liikennöi myös meidän vesillä.

Yhteydet paranivat merkittävästi juuri, kun tarve kasvoi

Monet saaristoperheet alkoivat vuokrata kaupunkilaisille kesäasuntoja. Kun maaseudulle alkoi päästä mukavasti se lisäsi vuokrauksen suosiota, mikä taas lisäsi liikennettä.

Vakituisten asukkaiden luona majoittuneet olivat aluksi usein opettajia, lehtoreita ja professoreita, joilla oli kesällä vapaata koulutyöstä.

Kesäasuminen sopi myös muille vapaiden ammattien harjoittajille. Ruotsissa tuli tuohon aikaan käsitteeksi kaupunkien läheisyydessä sijaitsevat niin sanotut "grosshandlarvillat", tukkukauppiashuvilat.

Omalta saaristoalueeltamme usein mainittu esimerkki on kansallisorunailija Runeberg, joka jo 1800-luvun puolivälissä vietti säännöllisesti kesäviikkoja ja muuta vapaa-aikaa Lillkroksnäsissä, Pohjois-Vessöössä. Se oli sopivan soutuamatkan päässä Porvoosta.

Vakituisten asukkaiden luona majoittuneet olivat aluksi usein opettajia, lehtoreita ja professoreita, joilla oli kesällä vapaata koulutyöstä. Kesäasuminen sopi myös muille vapaiden ammattien harjoittajille.

Saaristoliikenteen vilkkaimpaan aikaan 1930-luvulla suuri määrä vuorolaivoja kuljetti ihmisiä ja tavaroita rannikon laitureiden

välillä. Tämä liikenne jatkui 1950-luvun puoliväliin asti, jolloin autot ja linja-autot vähitellen syrjäyttivät meriliikenteen kokonaan.

Laitureilla keskeinen rooli

Saariston vuorolaivalaitureilla oli luonnollisesti erittäin tärkeä rooli tässä liikenteessä. Niillä matkustajat tungeksivat laivojen saapuessa ja lähtiessä. Usein lastattiin ja purettiin suuret määrät tavaraa.

Erityisesti suurehkot, tukevasti rakennetut ja vilkkaimmin liikennöidyt höyrylaivalaiturit kehittyivät todelliseksi kohtaamispaikoiksi, joihin "koko kylä" kokoontui odottamaan iltapäivän laivaa. Siellä seurusteltiin vilkkaasti, vaihdettiin päivän tärkeimmät uutiset ja paikalliset juorut.

Elettiin aikaa sata vuotta ennen internetiä ja matkapuhelimia.

Emäsalon tärkeimmät laiturit

Yksi ensimmäisistä varsinaisista höyrylaivalaitureista meillä päin oli Emsalön laiturit Kuggsundetissa.

Sen rakensivat Emsalön kartanon omistajat noin vuonna 1890 alun perin yksityiseen käyttöön. Pian siitä tuli kuitenkin yleinen laiturit koska sellaisen tarve oli suuri.

Porvoon ja Helsingin välillä liikennöineet alukset, ”Borgåbåtarna”, pysähtyivät siinä säännöllisesti, mikä oli erityisen tärkeää saaren pohjoisosan asukkaille.

Eteläosalle yhtä merkittäviä olivat Loviisan ja Helsingin välillä kulkeneet vuorolaivat. Näistä ehkä kuuluisin oli s/s Lovisa, joka pysähtyi eteläisessä Vaarlahdessa 1900-luvun alusta aina vuoteen 1944 asti. Lisäksi liikenteeseen tuli useita pienempiä vuorolaivoja, jotka kuljettivat matkustajia ja tavaroita Emäsalon ja Porvoon välisillä reiteillä.

Eteläinen höyrylaivalaituri sijaitsi 1900-luvun alussa Hakasalon Brantenissa. Paikka osoittautui kuitenkin epäkäytännölliseksi, ja vuonna 1912 päätettiin rakentaa uusi laiturit Emäsalon puolelle Edesvikenin Märasvedsuddeniin. Se valmistui talvella ja otettiin käyttöön keväällä 1913.

Dokumentointia

Laiturin historiaa valottaa jonkin verran säilynyt kirjallinen aineisto. Ensimmäisiltä vuosilta sitä ei juuri ole. Poikkeuksena on 15-vuotiaan **Holger Rosenströmin** muistiinpano vuodelta 1913, jossa hän kertoo toimineensa ”postimestarina” Varlaxin laiturilla.

Vuorolaivat kuljettivat kirjeitä ja sanomalehtiä, jotka jonkun tuli ottaa vastaan ja jakaa. Aluksi uusi laiturit ei vaatinut juurikaan kunnossapitoa eikä aiheuttanut merkittäviä kustannuksia. Heinäkuun 27. päivältä 1919 on kuitenkin säilynyt pöytäkirja ”Varlaxin laiturin osakkaiden yhtäkokouksesta”.

Laituri oli vaurioitunut pahoin höyrylaiva Östernin törmäyksessä kesäkuussa, ja tarvitsi heti korjausta. Korjauksen kustannusarviota pyydettiin telakanomistaja **Jonas Michelssonilta** Bengtsbyssä. Hän arvioi, että laiturin kunnostaminen maksaisi lähes 7 000 markkaa. Östern-laivan törmäys ei siis ollut mikään pikku paukku.

Korvauksia ei kuitenkaan saatu vaikka niitä vaadittiin vuosien ajan.

Laiturin käyttäjät joutuivat lopulta kunnostamaan sen omalla työllään ja varoillaan. Ilmeisesti tämän kiistan seurauksena perustettiin toimikunta hoitamaan laiturin asioita.

Se kokoontui vuosittain ja käsitteli muun muassa käyttömaksuja sekä sitä, kuinka paljon Hakasalon asukkaiden tuli maksaa laiturin käytöstä. TEKSTI&KUVA: BERTEL ROSENSTRÖM

Odotuspaviljonki

Vuonna 1923, kun laiturit oli ollut käytössä kymmenen vuotta, päätettiin rakentaa odotuspaviljonki. Sen suojissa matkustajat saattoivat odottaa laivaa, ja siellä pidettiin myös toimikunnan kokouksia.

Paviljongin nurkassa oli pieni pöytä postin lajittelua varten. Pöytä on sittemmin poistettu, mutta paviljonki on yhä paikallaan. Se kunnostettiin talkoovoimin muutama vuosi sitten: rikkiäiset ikkunat vaihdettiin, seinät maalattiin ja katto korjattiin.

Nykyään vain harvat vanhoista höyrylaivalaitureista ovat jäljellä, ja ne ovat saaneet uusia käyttötarkoituksia. Varlaxin laiturit ympäristöineen on ollut jo pitkään Porvoon kaupungin hallinnassa.

Emsalön laiturit siirtyi valtiolle, kun lossi ja lauttapaikka otettiin valtion hoidettaviksi ennen sillan rakentamista.

BR

Eagle S:n pitkä varjo

Emäsalon vesien kautta Kilpilahdelle takavarikkoon tuodun Eagle S tankkerinoikeudenkäynti päättyi 3.10.2025 yllätykseen: syytteet jätettiin käsittelemättä, laivan päällystö vapautettiin. Mysteerin leima leijuu Venäjän varjolaivaston yllä; kuka on vastuussa. Tapaus on johtanut tiukempiin otteisiin Venäjän varjolaivastoa kohtaan ympäri Itämerta.

Venäjän Koivistosta tullut alus sai kuitenkin jatkaa matkaansa kuulustelujen jälkeen. .

Suomenlahden merivartiosto kysyy jokaiselta varjolaivaston alukselta onko niiden vakuutukset kansainvälisen säännösten mukaiset. Jos alus ei vastaa sitä ei voi pysäyttää. Pysäyttää voi vain jos lippumaasta on epäselvyyttä. Tai jos sattuu jokin vahinko.

TAPANI MANSIKKALA

Bild: Bebbe Nyberg

Helsingin käräjäoikeuden päätös oli aluksen päällystön, varustamon ja lakimiehen riemuvoitto. Oikeus katsoi ettei sillä ole oikeutta tuomita asiassa. Se katsoi, että tuomiovalta kuuluu aluksen lippuvaltiolle. Se oli Cookin saaret, Uuden Seelannin liitännäisvaltio kaukana Tyyneellä Valtamerellä.

Kansainvälinen merioikeus määrittelee, että kansainvälisellä merialueella tapahtuneet vahingot tulee käsitellä aluksen lippumaassa. Syytteen mukaan taas juttu olisi pitänyt ratkaista Suomessa, koska aluksen aiheuttamat kaapelivauriot tuottivat suurta taloudellista vahinkoa yritysten omaisuudelle Suomessa. Prosessi jatkuu hovioikeudessa. Sekä syyttäjät että puolustus valittivat.

Poliittiset ja juridiset toimijat eri maissa pohtivat nyt miten kansainvälistä merilakia voitaisiin muuttaa. Sen pykälät ovat paljon vanhempia kuin sähkö- ja datakaapelit merenpohjassa.

Kaapelivaurioita tusinoittain

Melkein päivälleen vuosi Egle S:n jälkeen, 31.12. 2025, toinen Venäjän varjolaivaston alus, Fitburg, syyllistyi hyvin samanlaiseen kaapelien vaurioittamiseen laahaamalla ankkuria kymmeniä kilometrejä perässään Suomenlahdella. Tätäkin juttua käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa, mutta itse alus päästettiin matkaan lyhyen takavarikon jälkeen.

Ruotsin ja Viron välillä aiheutui kaapelivaurio lähes samaan aikaan Fitburg- tapauksen kanssa 30.12.25. Kaikkiaan Itämerellä on katkaistu 11 kaapelia ja yksi kaasuputki sitten 10.7.23. Huonoja merimiehiä vai tahallista sabotaasia? Tästä turvallisuuden asiantuntijat ovat edelleen eri mieltä. Pitkän linjan merialan tiedotusväline Lloyds' List luonnehtii Eagle S alusta vakoilulaivaksi. Sen tietolähde on alusta varustanut henkilö, joka kertoi sen huipputeknisten laitteiden kuluttuvan niin paljon sähköä, että se aiheutti jatkuvia sähkökatkoja.

Venäjällä on perinteitä vakoiluun käytetyistä siviilialuksista.

Eagle S:n valtauksen jälkeen varjolaivaston aluksia on alettu valtaamaan ja pysäyttämään useissa Itämeren maissa. Mm. Ruotsissa on tehty kumpaakin kun aluksen lippumaasta ja vakuutuksista on ollut epäselvyyttä. Siis siitä kuka vastaa jos tulee vahinkoja. Pääsääntöä yksi vahingon tekijä ohjattiin Ruotsissa sataman tuntumaan, kun se oli päästänyt Itämerelle pitkän öljyvanan.

Suurempi vesikapasiteetti uudella linjalla

Hermanninsaaren ja Emäsalon välisen vesi- ja paineviemäriin rakentaminen on edennyt aikataulun mukaisesti. Meriosuus sekä Lössipaikan ja Lössipolun alueen johdotukset ovat valmistuneet, ja viimeisessä vaiheessa Holsteininkujan panospuhdistamo muutetaan pumppaamoksi. Hanke käsittää noin 4,3 kilometrin pituisen verkoston, joka sijoittuu pääosin merenpohjaan. Uusi ratkaisu parantaa vedenjakelun kapasiteettia, tehostaa jätevesien puhdistusta ja vähentää Itämereen kohdistuvaa kuormitusta.

Rosk'n Roll tyhjentää liete-kaivot 1.9. alkaen

Itä-Uudellamaalla siirrytään asumisessa syntyvän lietteen kunnan järjestämään keräykseen. Syyskuusta alkaen sako- ja umpikaivojen tyhjennys tilataan Rosk'n Rollilta. Perustyhjennyksen hinta on noin 100 euroa, ja tyhjennyksen voi tilata osoitteessa rosknroll.fi

Liity Kylä-yhdistykseen!

Kyläyhdistys toimii linkkinä saaren asukkaiden ja päättäjien välillä, edistää viihtyvyyttä sekä kehittää saaren palveluja. Maksamalla 17 euron jäsenmaksun tuet yhdistyksen toimintaa. Tilaa lasku sähköpostitse: hans.ohberg@gmail.com

Julkaisija: Emäsalon Kyläyhdistys ry. Toimitus ja ulkoasu: Bebbe Nyberg, Josefine Janhonen, Tapani Mansikkala. Paino: TT-Urex. Kiitämme Per Spakis säätiötä!